

סקובטסובה, יליזבטה

(האם מריה, Elizaveta Skobtsova) (1891-1945). חסידת אומות העולם, רוסייה. ס' נולדה בריגה בעת שלטוניה היתה בשלטון הצאר, ואביה, יורי פילנקו, היה התובע הראשי בעיר מטעם ממשלת הצאר. בצעירותה כתבה ס' שירים, ואחד מהם, 'חרסים סקיתיים', היה ידוע בקרב חוגי הספרות בפטרבורג. בעת המהפכה ברוסיה הצטרפה ס' לסוציאל-רבולוציונרים (ס.ר.), נשלחה לאנפה (Anapa) שלחוף-הים השחור ונאסרה שם בידי 'הלבנים'. אחרי שחרורה נישאה וילדה שני ילדים. היא התיישבה בצרפת, ואחרי מות בתה בת הארבע החליטה להיות מזירה בכנסייה הרוסית-האורתודוקסית, וב-1932 נדרה את נדר הנזירות ונטלה לה את השם מריה.

עד פרוץ מלחמת-העולם השנייה עסקה ס' בתיאום פעולות סעד למען המהגרים הרוסים בצרפת. לשם כך רכשה הכנסייה הרוסית האורתודוקסית בניין ברחוב דה לורמל (Rue De Lourmel) בפריס, ובמהרה הפך הבניין למרכז פעילויותיה העניפות של ס'. עוזרה הקרוב היה האב דמיטרי קלפינין, שאף הוא היה פליט מרוסיה.

משהחלו רדיפות היהודים בצרפת בידי הגרמנים החליטה ס' שחובתה הנוצרית דורשת לסייע ליהודים בכול דרך אפשרית. היא העמידה לרשות יהודים נצרכים את מטבח הכנסייה שבו ניתן אוכל חינם, וסידרה מיקלט זמני ליהודים. האב קלפינין נתן אישורי טבילה מזוייפים ליהודים שנזקקו לזהות חדשה.

ביוני 1942, כשפירסמו הגרמנים צו המחייב את היהודים לענוד טלאי צהוב (אות קלון), חיברה ס' המזועזעת שיר:

ישראל –

שני משולשים וכוכב,

מגן דוד המלך אבינו,

בחירה היא, ולא עוון,

דרך המלך ולא רשע.

שוב מגיע עידן אל קיצו

שוב מריעה חצוצרה תרועת קץ

ושוב מכריז נביא

את גורלו של עם גדול.

שוב נרדף אתה, הו עם ישראל!

אך מה יכול רצון הרשע

לך, שבסיני שמעת את קול הרעם?

ביולי 1942 הצליחה האם מריה לחדור לאיצטדיון ספורט החורף ולודרום דיור (Vélodrome D'Hive) בפריס, שבו רוכזו אלפי יהודים לקראת גירושם למחנות במזרח, ובעזרתם של עובדי ניקיון שהעלימו עין הבריחה משם כמה ילדים בפחי אשפה. ס' המשיכה בפעולות הצדקה שלה למרות שהוזהרה שהגסטפו עוקבת אחריה. ב-8 בפברואר 1943 נאסרה עם קלפינין, והודתה שאכן סייעה ליהודים להימלט מידי הנאצים. ס' נלקחה למחנה רונסבריק וב-31 במרס 1945, ימים מספר לפני שחרור המחנה, מתה מאפיסת כוחות. שנה לפניה, בפברואר 1944, מת האב קלפינין במחנה דורה-מיטלבאו. יד ושם העניק לס' ולאב קלפינין את התואר חסידי אומות העולם.